

GARY THOMAS: MEGSZENTELT UTAK¹

BAJI PÉTER

Gary Thomas baptista lelkipásztor az eredetileg 2000-ben megjelentetett könyvét² - melynek azóta számtalan újradolgozott és magyar nyelven is kiadott verziója látott napvilágot – a lelkeségi irodalom egy igen hasznos darabjának tekinthetjük. A könyv legfőbb kérdése, hogy a hívő ember a lelki élete során milyen utakon igyekezhet közeledni Istenhez, vagy máshogy fogalmazva: milyen helyzetekben érezheti magát legközelebb Teremtőjéhez. A szerző a Biblia szereplőinek, az egyháztörténelem és saját tapasztalatainak tanulmányozásával arra a következtetésre jutott, hogy a keresztyén emberek istenélményeinek sokszínűségét jól le lehet írni kilenc lelkialkati kategóriával.

Thomas a könyv első fejezetében röviden ír arról, hogy az Isten iránti szeretet megélése mennyire fontos a keresztyén ember életében, és mivel különböző típusú emberek vagyunk a Megváltónk felé való szeretetünket és hálánkat különböző módon fejezzük ki. A második fejezet a könyv mondanivalójának gerincét alkotja, melyben a szerző egyenként bemutatja a kilenc „megszentelt utat”, melyek valójában egy-egy ember spirituális alkatáról szólnak, úgy is fogalmazhatnánk, hogy melyek azok az utak, amelyeken keresztül leginkább közel érezzük magunkhoz Istent. Kiemelkedően pozitív ebben a részben, hogy az adott alkatokhoz igyekszik bibliai, egyháztörténelmi és sokszor modern példákat is illeszteni, habár ez nem minden alfejezetben kap azonos hangsúlyokat. Ami még itt fontos, hogy a szerző jól kiemeli az adott „út” túlhangsúlyozásának veszélyeit, illetve azokat a csapdákat és kísértéseket, melyek a keresztyén embert érhetik, ha az adott módon igyekszik „közeledni Istenhez”.

A kilenc alkat közül az első a természetkedvelő, aki a teremtett világ és elsősorban a természet csodáinak megfigyelésével, és magával a természetben járással tud Istenhez nagyon közel kerülni. Számára egy kirándulás, hegymászás vagy piknik a szabadban Isten teremtői nagyságát a legerősebben szemlélteti. A második alkat az érzékelő, aki az öt fizikai érzékszervén keresztül érkezett benyomásai alapján nagyon könnyen Isten felé tud indulni, vagy éppen e benyomások megzavarják az Úrral töltött idejében. E típus jellegzetessége, hogy a gyülekezeti terem esztétikája, az istentiszteleten elhangzott zene szépsége, vagy éppen az úrvacsora eleminek illata sokkal erősebben befolyásolja az Örökkévalóhoz való közeledésében, mint más hívőket. A harmadik típus a hagyománytisztelő, aki számára a több száz éves liturgiák és keresztyén szokások Isten időtlenségét és az Ő egyházához való hűségét katarktikus erővel mutatják be. Thomas negyedik útja az aszkétáé, aki a legjobban magányosan és egyszerű, puritán körülmények között szeret kapcsolódni Istenhez, az érzékelővel ellentétben számára az esztétikum, a csillogás csak zavaró tényező Isten keresése közben. A könyvben található ötödik lelkialkat az aktivista, aki Isten igazságáért és az evangéliumért való küzdelemben éli meg Isten Országának kiteljesedését az életében. Amikor nyilvánosan fel kell szólalni valamilyen társadalmi igazságtalanság ellen, e keresztyének azon dolgoznak, hogy Isten szeretete megszabadítsa az elnyomott és bántalmazott csoportokat. Ehhez az alkathoz hasonló a hatodik, gondoskodó típus, aki gyönyörűségét leli az özvegyek, betegek és árvák gondozásában. Számára Teréz anya jelmondata a mértékadó: „Ha nem tudsz megetetni 100 embert, etess meg egyet!”. A szerző besorolása szerint a hetedik út a rajongóé, aki a misztikus, természetfeletti dolgok és az ünneplés útján kapcsolódik legkönnyebben Istenhez. Az ilyen típusú keresztyének kedvenc időtöltése Isten zenés dicsőítése, és a vele való ünnepélyes pillanatok, ahol az Ő halk szavát, és sugalmazását meghallhatják.

¹ Gary Thomas (2017): Megszentelt utak. Harmat Kiadó, Budapest. 268. o.

² Gary Thomas (2000): *acred Pathways: Discover Your Soul's Path to God*. Grand Rapids, MI: Zondervan. 240. o.

Ehhez hasonló, de az egyedüllétet jobban preferáló alkat a nyolcadik, melyet Thomas szemlélődőnek nevez. Ők Istent legerőteljesebben a csendes imádat kontemplatív légkörében találják meg, amikor egyszerűen lecsendesül lelkük, és átengedik magukat Teremtőjüknek. Végül az utolsó típus az intellektuális, akinek jelmondata: „Szeresd az Urat a teljes elméddel!”. Az ilyen keresztény Isten megismerésének értelmi útját nagyon komolyan veszi, és a Szentírás mély, teológiai szintű tanulmányozása számára az Istenhez való erős kapcsolódás helye. A felületes ismeret az Úrról és a Szentírásról számukra felér egy istenkáromlással, ezért a legtöbb idejüket Isten keresésében az igazság szisztematikus tanulmányozásával töltik.

Thomas a könyv záró konklúziójában elmondja, hogy egy hívőt általában nem egy „megszentelt út” jellemzi, hanem néhány dominánsan jelen van az életében. Arra is kitér, hogy ezek az utak és hangsúlyok a korral és élethelyzettel változhatnak, sőt ha hívőként fontos számunkra a „változatos táplálkozás” időnként érdemes olyan utakon is keresnünk Istent, ahogyan általában megszoktuk. A szerző véleménye szerint, ha saját lelki utunkat jobban megismerjük, akkor ez elősegíti növekedésünket az Istennel való kapcsolatunkba, és nem ragadunk be olyan „mechanikussá váló” kapcsolatépítési módokba, melyek nem passzolnak személyiségünkhöz vagy aktuális élethelyzetünkhöz.

Ha kritikát kellene megfogalmaznom a könyv tartalmával kapcsolatban, akkor azt a nyelvezetének és teológiai pontatlanságainak kiemelésével tenném. Természetesen az író célja nem egy teológiai szakkönyv, hanem könnyen érthető, olvasmányos mű. Mégis fontos látnunk, hogy pont a magával ragadó stílusa, és a kilenc „út” igaz volta miatt néhány megfogalmazás félrevezetővé válhat. Az első ilyen probléma, hogy a „megszentelt utak” megfogalmazás nem a legszerencsésebb, hiszen tudjuk, hogy számunkra egyetlen út van az Atyához, és ez nem más, mint maga az evangélium üzenete és ezen belül is Jézus Krisztus személye. Tradicionális vagy akár liberális keresztény körökből jövő olvasó anélkül elkezdheti ezen utak valamelyikének gyakorlását, hogy radikálisan szembenézzen magával az evangéliummal, ami nélkül az Isten keresése bibliai szempontból okafigyottá válik. A másik kissé félrevezető része a könyvnek a szemlélődő lelkialkat leírásánál van, ahol olyan szerzőket és kontemplatív gyakorlatokat is idéz Thomas, melyek bőven túlmutatnak az evangéliumi protestáns bibliaértelmezés és hitgyakorlat klasszikus keretein. A kontemplatív irányú keresztény ima egyébként is egy nagyon óvatosan kezelendő dolog, és igen veszélyes lehet, amikor a keleti vallások misztikus gyakorlatait vesszük át bibliai fogalmakkal megkeresztelve. Ezzel ellentétben a leghiányosabb része az egész bemutatásnak, hogy Thomas egyáltalán nem beszél a Szentlélek ajándékainak, karizmáinak gyakorlásáról és megéléséről, melyek hasonló módon végigvonultak az egyháztörténelmen úgy, hogy kapunk rá bibliai instrukciókat, hogyan gyakoroljuk őket.

Összességében tehát mindenkinek jó szívvel ajánlom a könyvet, aki jobban meg szeretné ismerni, hogy a különböző lelkialkatú hívőket milyen környezet és tevékenység vonzza oda legjobban Istenhez. Azonban fontos kiemelnem, hogy miközben mind a kilenc típusban vannak a Biblia mérlegén megálló dolgok, melyeket nyugodtan gyakorolhatunk az életünkben, egyes fejezeteknél meg kell szűrnünk a hitünket inkább megzavaró, nem biblikus gondolatokat.